

מעדני אשר

שאלות וחקירות בענייני פרשת השבוע

ז"ל ע"י מכון "מעדני אשר" בית שמש



חג הסוכות

שנת תשפ"ד

שנת 21

לממלכת התורה

מעדני אשר

גליון תתקס"ד

אשה שיש לה צער לישון בבית לבד בסוכות

האם מותר לבעלה לישון חוץ לסוכה ולהיות איתה בבית?

קימ"ל הלכות סוכה סימן תר"מ ס"ק ג' חולים ומשמשיהן פטורים מן הסוכה, מצטער פטור מן הסוכה, הוא ולא משמשיו.

יש לחקור אשה שיש לה צער לישון בבית לבד בסוכות ואינה יכולה לישון בסוכה האם מותר לבעלה לישון חוץ לסוכה ולהיות איתה בבית.

הנה בספר חוט שני סוכות פרק י"ב ס"ק ד' כתב שאם הבעל הוא עצמו מצטער בצערה ואינו רגוע פטור מן הסוכה, אבל אם הבעל עצמו רגוע, הוא חייב בסוכה דהויא כמשמשי מצטער דקימ"ל דחייב.

ובשו"ת תשובות והנהגות חלק ד' סימן קס"ה כתב אשה שאין לה מקום בסוכה או שאינה רוצה להיות בסוכה, ודורשת שבעלה יישאר אצלה, שמעתי הוראה כיון שאין אצלה שום סיבה רצינית לפחד אין לו לבטל משום כך מצות סוכה.

ומסיק: דנראה שפטור, כמו במשמשי חולה שפטור, ולא מיבעיא אי נימא דפטור משמשי חולה הוא מדין דתשבו כעין תדורו, וגם בביתו היה עוזב דירתו כשצריכים אותו לשמש לחולה עיין שערי תשובה סימן תר"מ ס"ק ב' כ"ש כאן שאם אשתו בצער ועצבנות היה עוזב את דירתו, גם כאן עביד הכי, וגם אי נימא כמו שכתב המשנה ברורה שם ס"ק ז' בשם הלבוש שהפטור במשמשי חולה הוא מדין עוסק במצוה, נראה שגם כאן העצבים ואי השינה של אשתו הוי כחולה להצריך ליווי ומצותו בכך ופטור מסוכה, וכל זה באשה דיודעת שמבטלת אותו ממצות סוכה, ומ"מ מרגישה שאי אפשר לה בלעדיו מרוב פחד אזי הוא פטור, אבל אם לפעמים נותנת לו רשות לצורך גדול, צורך זה לא גרע וטוב להשפיע עליה שתסכים כשאין מקום לפחד ושוב יש לו לקיים מצות סוכה.

ועיין ברמ"א סימן תרל"ט סעיף ב' שכתב דמה שנוהגין להקל עכשיו בשינה שאין ישנים בסוכה רק המדקדקין, משום דמצות סוכה איש וביתו איש ואשתו כדרך שהוא דר כל השנה, ובמקום שלא יוכל לישון עם אשתו שאין לו סוכה מיוחדת פטור, ואם כן הכא דאשתו עצבנית ומפחדת ודאי פטור, ונראה דגם לדעת הגר"א החולק וס"ל שאין פטור כשאשתו אינה יכולה לישון עמו, יש לומר דאמנם לפטור לגמרי לא סגי בהכי, אבל בנידון דידן כשמפריע לה ולא תוכל לישון, חסר בכעין תדורו גם לשיטתו

מי שהניח שטיח בסוכה האם יש איסור להוציאו בחג מהסוכה דאסור

להשתמש בנוי סוכה?

קימ"ל אור"ח סימן תרל"ח דאסור להשתמש בנוי סוכה.

יש לחקור מי שהניח שטיח בסוכה האם יש איסור להוציאו בחג מהסוכה דאסור להשתמש בנוי סוכה או דילמא רק מה שמניחים על הסכך ועל הדפנות יש בהם דין נוי סוכה

הנה בספר הליכות שלמה סוכות פרק שביעי דבר הלכה ס"ק כ"ט כתב יש להסתפק בשיטת שביטלו לקרקע אם נאסר משום נוי סוכה או לאו, דיתכן דלא מקרי נוי סוכה אלא מה שמונח על הסכך או על הדפנות ולא על הקרקע.

ובשו"ת אגרות משה אורח חיים חלק א' סימן קפ"א כתב שהרצפה מותרת מדין עצי סוכה, אבל מדין נוי סוכה ודאי אסורין, אבל במקום שמוכרחין לעשות רצפה כגון שאי אפשר להיות על הקרקע ממש יהיה אסור להרמב"ם מדין עצי סוכה עיין בשו"ת אבני נזר יור"ד סימן שס"ג ואם אפשר גם על הקרקע רק שעשה רצפה לנוי הוא בדין נוי סוכה, והקרקע עצמה לא נאסרה משום דקרקע עולם לא נאסר גם בדין עצי סוכה, וצ"ע עדיין לדינא.

ובפרי מגדים במשבצות זהב סימן תרמ"ג ס"ק ד' כתב עוד כמה טעמים דיש לבנות את הסוכה על מקום מרוצף במרצפות או קרשים או על ידי פריסת שטיח וכדומה.

א. זכר לענני הכבוד, שכן ענני הכבוד התפרסו גם מתחת לרגלי בני ישראל.

ב. כדי שיוכל לכבד את הרצפה בשבת וביום טוב, שכן אם אין רצפה לסוכה והיא עומדת על גבי האדמה אסור לכבד אותה בשבת וביום טוב.

ובבגדי ישע סימן תר"ח מביא שאחרונים הקשו למה לא צונו שיעשה ג"כ דופן אחד למטה כמו שהיו בהיקף ענני כבוד, וכותב ולא ידעתי מאי קא קשיא ליה הלא אפילו ד' דפנות ג"כ אינו מחויב שיעשה ולא פליגי ב"ש וב"ה אלא על הסכך דב"ש סברי צריך לעשות הסכך לשם מצות סוכה וב"ה סברי שצריך שיעשה לצל אבל הדפנות יכולים להיות בית של כל השנה והקילה התורה וסגי בזכרון הנס בזה שיעשה הסכך לשם מצוה או לצל ושיהיה עשויה ע"ז א"צ לצוות דא"א לישב באויר.

גליון זה נודב ע"י ידידנו הרבני הנגיד הנכבד

הרה"ג ראובן יואל הרפנס שליט"א סיגעט

לעילוי נשמת אביו

הרב מנחם נחום בן משה ז"ל

נלב"ע כ"ח תשרי ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידנו

הגאון נפתלי רייך שליט"א ליקווד

מח"ס אמרי חיים ושפר

לעילוי נשמת אביו

הרב החסיד אפרים שמאי בן הרב החסיד

יחזקאל רייך ז"ל

מזקני חשובי חסיד בעלזא

נ.ל.ב.ע. כ' תשרי שנת תשע"ט

ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידנו

הרה"ג דורון יעקוביוס שליט"א ירושלים

לעילוי נשמת הרבנית הצדקנית

מרת בת שבע אסתר קנייבסקי זצ"ל

נפטרה י"ז תשרי תשע"ב ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידנו

הגאון אברהם מרדכי אלתר שליט"א ירושלים

ר"ם בבית מדרש המרכזי נחלת עקיבא בירושלים

לעילוי נשמת אביו

הגאון רבי יהודה אריה זצ"ל

בנו של כ"ק מרן האדמו"ר הפני מנחם מגור זי"ע

נ.ל.ב.ע. יום א' דסוכות

ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידנו

הרה"ג ישראל חיים גנעוד שליט"א מאנסי

לעילוי נשמת אמו

ה"ה מרת שינדל טויבא בת הרב אשר לעמעל ע"ה

נפטרה י' אלול תשפ"ג

ת.נ.צ.ב.ה.

אדם חלש שאינו יכול להחזיק לבד את המינים

האם אינו מקיים המצוה אם אחר מסייעו?

איתא בגמ' סוכה מ"א עמוד ב' תנו רבנן "ולקחתם" שתהא לקיחה ביד כל אחד ואחד.

ובאחרונים הקשו קושיא עצומה: למה צריך פסוק שתהא לקיחה ביד כל אחד ואחד, מה היא אמינא תיתי היינו דיועיל שליחות במצוה שבגופו, כן מקשה כפות תמרים סוכה מ"א ע"מ ב', וכן חתם סופר סוכה מ"א ע"מ ב' ע"ש מה שתרצו.

יש לחקור אדם חלש שאינו יכול להחזיק לבד את הארבע מינים ואחר מסייעו להחזיק האם אינו מקיים המצוה דבעינן לקיחה לכל אחד או דילמא מקיים המצוה אף שאחר מסייעו

הנה בשו"ת האלף לך שלמה אורח חיים סימן שע"ב נשאל באחד שנתן לתוך יד של חבירו את הארבע מינים ועדיין מחזיק בידו למעלה האם השני יצא או דילמא לא יצא דלא מקרי לקיחה

ומסיק: הדבר פשוט ממה דאיתא בגמ' שבת צ"א בפלוגתא דעשאוהו שנים, ואנן קימ"ל בזה יכול זה יכול ועשאוהו ב' פטורין, וזה אינו יכול לבד וזה אינו יכול לבד ועשאוהו שנים, חייב כל אחד חטאת, וזה יכול זה אינו יכול, היכול חייב והשני פטור דהוי מסייע ואין בו ממש, א"כ הכי נמי אם כל אחד החזיק בענין שמידו לבדו בלתי אחיזת חבירו נמי לא היה נופל בידו אז נחשב שנים שעשאוהו ואנן בעינן ולקחתם שיהיה לקיחה לכל אחד ואחד ולא בשנים יחד, ואם המחזיק בו למעלה לא היה תופסו בחזקה בענין שלולי החזקת המקבל היה נופל מידו אז יצא בו המקבל, דהוי זה יכול זה אינו יכול והוי מסייע ואין בו ממש ויצא בו המקבל, ולא מבעיא ביום א' דלא יצא בו דבעינן לקיחה תמה רק אף גם ביום שני דלא בעינן לקיחה תמה מ"מ בעינן שיהיה הנוטל אחד ולא ב' גם בעינן שיהי' רובו קיים ולא חתיכת אתרוג כמ"ש האחרונים ולכן אם מחזיקין שנים לא יצא כלל.

מי שיש לו ארבע מינים כשירים אבל אינם מהודרים ולחבירו יש מהודרים על איזה יברך?

יש לחקור מי שיש לו ארבע מינים כשירים אבל אינם מהודרים ולחבירו יש יותר מהודרים על איזה עדיף שיברך על שלו שפחות מהודרים או על של חבירו שיותר מהודרים

הנה בספר סדר היום סדר נטילת הלולב וקריאת התורה **כתב** בנץ החמה יכול ליטול הלולב שלו או של אחרים א"כ הוא יפה והדור משלו.

וכן כתב בקיצור שולחן ערוך סימן קל"ו ס"ק י' מי שאין לו כל הארבעה מינים מובחרים, טוב לו יותר לצאת בשל חבירו.

אבל בחיי אדם חלק ב-ג הלכות שבת ומועדים כלל קנ"ב ס"ק ט' **כתב** אף על פי שכל זה שחבירו יכול להקנות ארבע מינים לחבירו הוא דין גמור וחס ושלום לפקפק בו, מכל מקום כיון שאין הכל יודעין להקנות לכן מוטב לברך על שלו אם יש לו כל ד' מינים כשירים בלא פקפוק, אף על פי שאינם מהודרים כמו של חבירו.

וכן כתב בשו"ת המבי"ט חלק ג' סימן מ"ט מובא בבכורי יעקב ריש סימן תרמ"ה דעדיף לברך על שלו אע"פ שאינו מהדר מאשר לברך על של חבירו, וכן כתב בתפארת ישראל פרק ג' דסוכה בהלכתא גברתא.

ולענין הלכה פסק במשנה ברורה סימן תרנ"ח שמוטב לברך על שלו אם יש לו כל הד' מינים כשירים אף על פי שאינם מהודרים כמו של חבירו.

בחור שנטל את הד' מינים של אביו בלא רשות אביו ביום הראשון האם יצא?

יש לחקור בחור שנטל הד' מינים של אביו בעת שישן ביום הראשון וקיים בו את מצות היום והאם יצא כיון שאביו לא הקנהו את זה דאע"ג דבדואי דניחא ליה לאביו שבנו יקיים המצוה, מ"מ לא הקנהו האם נקרא לכך

הנה בערוך השולחן אורח חיים סימן תרנ"ז סעיף ג' **כתב** ויש לי להסתפק הא דקימ"ל דביום ראשון אין אדם יוצא חובתו בלולבו של חבירו וצריך להקנות לו, אם זהו גם כן באב ובניו הגדולים וחתינו הסמוכים על שולחנו דג"כ צריך כל אחד מדינא לולב בפ"ע או דילמא כיון דמצינו בכמה דינים דכשמוכים על שולחנו בסילים לאבניהם וא"כ יכולים כולם לצאת בלולב אחד וקרינא בהו לכם משלכם וכן נלע"ד עיקר, ומ"מ יש להתיישב בזה.

ובמועדים וזמנים חלק ו' סימן מ"ה **תמה על זה:** אף שודאי נתכוין האב לזכותם בשלו, אבל איכא דין לכם, ודין לכם איכא גם בבניו, והאיך מהני.

יש שהקשו: מהא דאיתא בגמ' סוכה מ"ו עמוד ב' אמר רבי זירא לא ליקני איניש הושענא לינוקא ביומא טבא קמא, מאי טעמא דינוקא מקנא קני, אקנויי לא מקני, ואשתכח דקא נפיק בלולב שאינו שלו, וקשה מדוע צריכים כלל להקנות לפי שיטת הערוך השולחן, ואולי הכוונה של הגמ' שבאמת לא צריך אבל אם מקנה אינו יוצא אחר כן בזה.

מי שאוכל בעמידה בחג הסוכות

האם אינו יכול לברך ברכת לישב בסוכה?

יש לחקור מי שאוכל בעמידה האם אינו יכול לברך ברכת לישב בסוכה או דילמא אף בעמידה יכול לברך

הנה הרמב"ם הלכות שופר וסוכה ולולב פרק ו' הלכה י"ב **כתב** כל זמן שיכנס לישב בסוכה כל שבעה מברך קודם שישב אשר קדשנו במצותיו וצונו לישב בסוכה, ובליילי יום טוב הראשון מברך על הסוכה ואחר כך מברך על הזמן, ומסדר כל הברכות על הכוס, נמצא מקדש מעומד ומברך לישב בסוכה ויושב ואחר כך מברך על הזמן, וכזה היה מנהג רבותי ורבני ספרד לקדש מעומד בלייל ראשון של חג הסוכות כמו שבארנו.

ובהשגות הראב"ד כתב: אמר אברהם מנהג מקומנו לא היה מעולם כזה, והטעם כי הישיבה אינה אלא על דעת האכילה וכל זמן שאינו אוכל, הברכה עובר למצוה היא באמת.

וברא"ש מסכת סוכה פרק ד' סימן ג' **תמה וז"ל** כתב הרמב"ם ז"ל פ"ו מהל' סוכה הל' י"ב דיש לקדש מעומד משום עובר לעשייתו, ולדבריו היה צריך לברך קודם שיכנס בה דהכניסה היא המצוה ולא הישיבה דאם היה אוכל מעומד היה צריך לברך על הסוכה אלא ודאי כיון דמצות סוכה היא אכילה וטיוול אם מברך אחר שישב מיקרי שפיר עובר לעשייתו כדאיתא בירושלמי דברכות פרק הרואה העושה יציאת לעצמו אומר אשר קדשנו במצותיו וצונו לעשות יציאת נתעטף אומר אשר קדשנו במצותיו וצונו להתעטף ביציאת אלמא אף על פי שכבר נתעטף מברך לפי שהמצוה נמשכת כל זמן שהוא מעוטף ועומד וכן נמי בסוכה המצוה נמשכת כל זמן אכילה ובסוכות תשבו פירוש תתעכבו כמו וישב העם בקדש במדבר כ' וכן ופתח אהל מועד תשבו ויקרא ח' ולישב בסוכה היינו נמי להתעכב בסוכה ואם כן מיקרי שפיר עובר לעשייתו אם מברך אחר הישיבה וכן כתב מר רב צמח גאון ז"ל אף על פי שמשנכנס לה צריך לברך כיון שאין לה קבע אלא בישיבה בסעודה ויש קידוש הכוס וסעודה לפניו סודרן על הכוס.

ובבכורי יעקב סימן תרמ"ג כתב כתב הב"ח לשיטת הרמב"ם ז"ל אם אוכל מעומד אינו יכול לברך לישב בסוכה, ונראה שאף דלא נהגין כהרמב"ם לקדש מעומד מטעם דמכל מקום מקרי עובר לעשייתו כיון שמברך קודם האכילה כמו שכתב המגן אברהם, מ"מ לענין אכילה מעומד יש לחוש לדבריו, דאפשר דאפילו לדידן לא מקרי אכילת קבע לברך עליה כשאוכל בעמידה ולכן לכתחילה ישב עד שאכל יותר מכביצה פת, מאמר זה מתוך שיעור בבית המדרש הגדול תולדות אהרן בירושלים סוכות האי שנת.

והטורי זהב סימן תרמ"ג ס"ק ב' **אומר פשט בהרמב"ם שבסוכות "תשבר" הוא לשון קביעות ועכבה** אלא דלא מינכר הקביעות אלא ע"י שיושב ממש.

ובשער הציון שם בס"ק ד' אומר שלדעת הט"ז גם הרמב"ם מודה להרא"ש דאם אוכל מעומד יכול לברך "לישב בסוכה" דהכונה היא העכבה בסוכה, כמו שכתוב "ותשב בקדש ימים רבים", ולדעת הב"ח אם אוכל מעומד אינו יכול לברך "לישב בסוכה" לדעת הרמב"ם, ולאכול בלי ברכה ג"כ אינו רשאי, וע"כ מוכרח לישב ולברך, אם לא שהוא אנוס ואינו יכול לישב.

על איזה כבוד שמח יהודי שמקבל בסוכות?

הנה כתב בשפת אמת לסוכות **דבר נפלא על הפסוק בתהילים "יעלוזו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם" דקשה וכי מה כבוד מבקשין חסידים, אלא התירוץ דהכבוד הוא ענני כבוד, ירננו על משכבותם כי בסוכה אפילו בשינה מקיימים המצוה שאין כן בכל המצוה, וכמו כן היה בכהנים ולוים בשמירת המקדש רוממות אל בגרונם הוא ההלל והשמחה שמונה, וחרב פיפיות בידם הוא הד' מאני קרבא.**

ובשם משמואל מועדים סוכות **פירש באופן נפלא את הפסוק "הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה בך"** שיר השירים א' וכן הוא חג הסוכות שכל הסוכה היא חדר המלך מה"מ הקדוש ברוך הוא וחל שם שמים על הסוכה, ואיתא בספ"ה" שסוכה היא דוגמת בהמ"ק, וע"כ נתקיים נגילה ונשמחה בך, וכל איש ישראל אף על גב דאיהו לא חזי מזל"י חזי, ומ"מ הזמן הנאות לזה הוא דוקא אחר יוה"כ פ', ובפייט הנ"ל שלולא משום אין מערבין שמחה בשמחה ה' בדין להיות חג הסוכות תיכף אחר יוה"כ פ', הטעם משום כי בעוד משא העוונות על האדם אין לבוא לחדר המלך.

מדוע רק במצות סוכה יש את הפטור של מצטער?

הנה בהלכות סוכה קימ"ל דמצטער פטור מן הסוכה

יש להקשות: מדוע בשום מצוה שבעולם לא מצאנו פטור של מצטער, הרי בכל המצוות אפילו שכמצטער לעשותו יש חיוב, מאי שונה מצות סוכה שהקב"ה התחשב עם הצער, והרבה תרוצים כתבנו בזה בספרי מעדני אשר על פי שיטתא דשמי"א, כיון דכל ענינה של מצות סוכה זה כדי להשריש בנו אמונה שאנו חיים בצולא דמהימנותא והכל לטובה, א"כ יהודי שושב בסוכה ועדיין יש לו צער וקשה לו אין ענין שישב בסוכה כיון דאצלו אינו משפיע הסוכה שכל מטרתה אמונה, מתוך שיחת הכנה לחג הסוכות למאות בחורים דחסידי צאנו בקרית צאנו נתניה השבוע יום ד' פרשת חזאת הברכה.

משיב בהלכה



מדרור זה נדבך תערך ע"י ידידת ר' מורדכי זיסקינד הגר שליט"א - מנהגני
משיב בהלכה שיתן ודיעת ההלכה | כל ההלכות הם מושרע ומשנה ברורה

חקירות נפלאות בעניני החג

א] יש לדון אם נתערב אתרוג שכשר לאכילה באתרוג שאסור באכילה כגון תרומה ונטל את שניהם הגם שאינו יודע מה כשר וא"כ אסור לו לאכול שניהם והוי אינו ראוי לאכילה, האם נחשב לכם ויוצא ידי חובה או לא?

ב] יש לדון אשה שרוצה ליטול לולב האם אמרינן ניחא ליה לאיניש למעבד מצוה בממונא או מכיון שזה רק קיום של זמן גרמא אז לא? (ובכלל יש לדון האם היום בזמנינו אמרינן לגבי לולב ניח"ל לאיניש ויוכל ליטול ד' מינים של אחר ללא רשותו, או שהיום שאני ומקפידים על זה?)

ג] יש לדון האם יש מעלה שיקנה ד' מינים מישראל אעפ"י שפחות מהודר או עדיף לקנות מגוי ויותר מהודר (ומצוי מאוד שאלה זו בהדסים שיש ערבים שמגדלים הדסים מיוחדים ממש)?

ד] היכי תימצי שאדם חייב לאכול פירות דווקא בתוך הסוכה. (אפילו שקי"ל שפירות יכול לאכול חוץ לסוכה).

ה] היכי תימצי שאדם יכול לאכול פת חוץ לסוכה (לא בהולכי דרכים וכדו')?

ו] צ"ע מדוע רק במצות סוכה מצינו פטור של מצטער מה שלא מצינו בכל המצוות כן (ואפילו במצוות ד' כוסות דרבנן צריך להתאמץ ולשתות אף כשמצטער)?

ז] יש לעיין מי שתוך כדי ההקפות עם הד' מינים פצע את חברו עם לולבו האם חייב או לא? ומה הדין אם הזיקו תוך כדי הנענונים האם זה שאני?

ח] חידה. היכן מצינו בעניני החג סגולת כלי זהב?

ט] חידה. איזה נ"מ מחודשת (שכתב אחד מהאחרונים) במצות ד' מינים מצינו דאיכא חילוק בין היום הראשון לשאר הימים?

י] חידה. באיזה ימים הלומד בהם תורה יש לו מעלת ת"ת כמעט להבל פיהם של תשב"ר?

כללי השתתפות

- כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה, יהיה הגרלה על שני פרסים ע"ס 500 ₪.
- כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
- כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
- ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
- שימו לב חשוב מאוד: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 0775558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, וכמו"כ שם מלא, כולל/ישיבה. ועיר וטלפון וכמו"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו. [לברורים ופרטים נוספים בטלפון 0533154010 בשעות הערב בין 8:00 ל-9:00 בלבד]. השולחים בכתב יד, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. יש עדיפות לשלוח התשובות מוקדם במייל כי כך זה ייכנס בעז"ה לספר שיצא לאור בעתיד בל"ג. שאר עניני העלון לא שייכים לפקס או מייל או טלפון זה, אלא כמצויין במסגרת ע"ג העלון בעמ' ד'.

האם ביום הראשון של סוכות אסור לאכול בסוכה שאינו שלו כיון שצריך בשהחיינו להוציא את מצות בניית הסוכה?

קימ"ל אורח חיים הלכות סוכה סימן תרמ"א העושה סוכה, בין לעצמו בין לאחר, אינו מברך על עשייתה, אבל שהחיינו היה ראוי לברך כשעושה אותה לעצמו, אלא שאנו סומכים על זמן שאנו אומרים על הכוס של קידוש.

וברמ"א שם: ואם לא אכל לילה ראשונה בסוכה, אף על פי שצריך זמן בביתו, כשאוכל בסוכה צריך לברך זמן משום הסוכה.

יש לחקור מי שהתארח ביום הראשון של סוכות אצל קרוב משפחה וצריך שם שהחיינו האם נמי פוטר את שהחיינו על הסוכה או דילמא אינו פוטר ומברך שנית כשבא לסוכתו כיון דהשחיינו זה גם על עשיית סוכתו ואינו יכול לברכה במקום אחר

הנה בהליכות שלמה סוכות פרשת תשיעי בדבר הלכה ס"ק י"ב כתב אם בירך שהחיינו דקידוש בסוכת אחרים ודאי אינו חוזר ומברך שנית כשבא לסוכתו, דאע"ג דבשהחיינו שבקידוש נכללת גם ברכת שהחיינו על הסוכה, מ"מ עיקר ברכת שהחיינו אינה על עשיית סוכה גרידא, כי אם על השמחה במצות סוכה בחוץ, אלא שהשמחה מתחלת כבר משעת העשית ולכן היה ראוי לברך אז, אלא דאנן מברכינן בשעת הישיבה בה שאז שמח בקיום המצוה ממש, וכמו שכתבו הראשונים סוכה מ"ו ע"מ א' דסמכינן אדרב כהנא דמסדר לכלהו אכסא כמבואר שם בגמ' אבל ה"ה דמצי לברכה בסוכת חבירו כשמקיים בה מצות ישיבה בסוכה.

וכן במקראי קודש סוכות סימן כ"ה האריך שאין צריך לברך שהחיינו דווקא בסוכתו ויכול לברך אף בסוכתו של חבירו.

האם מותר להוריד את הנוי סוכה מהסוכה כדי שלא יתקלקל מהגשמים?

יש לחקור האם מותר לטלטל את הנוי סוכה מהסוכה שלא לצורך השתמשות כגון שיוורד גשמים ורוצה להוריד את הנוי סוכה דרך לצורך להשתמש אסור להוריד או דילמא אסור גם כשמורידו שלא לצורך השתמשות

הנה במנחת פיתים אור"ח סימן תל"ח כתב על הא דאיתא התם ברמ"א אם סיכך בהדס או תלה בסוכה אתרוג לנוי, מותר להריח בו, דלא הוקצה מריח, רק שלא יגע בו, דאסור בטלטול, ע"כ, וז"ל היינו בשבת ויום טוב, אבל בחול המועד שרי לטלטל במקומו, אבל להוציא משם אסור גם בחול המועד דהויא ביטול מצוותו, וכן נראה ברמ"א דלטלטל מפני הגשמים כיון שמוציא הנוי מהסוכה אף בחול המועד אסור אם לא בתנאי.

אבל בשו"ת מנחת שלמה תניינא סימן נ"ד חולק על זה: דכתב דמה דאסרינן ליהנות מעצי סוכה דמה חג לד' היינו רק לבטל מצות סוכה, וכמ"ש הט"ז בסק"ג, מ"מ כל זה דוקא כדי ליהנות, אבל סתם לבטל מותר, שהרי מורידין נוי סוכה וכדומה ביום האחרון לפני ביהש"מ, ונמצא דהרי זה חשיב כהנאה של כילוי, אלא דרך כילוי כדי ליהנות אסור, אבל כילוי לחוד או הנאה לחוד שרי, ואין שום איסור להוריד נוי סוכה אם אין כוונתו ליהנות, וכן לסתור סוכה.

ומביא ראיה: מהא דחזינן דמן המנחה ולמעלה כבר מותר ברוצה לאכול בה בשמיני אבל עכ"פ אסור ליהנות.

האם מי שנמצא סמוך לסוכתו אסור לשתות מים חוץ לסוכה?

יש לחקור מי שנמצא סמוך לביתו האם אסור לו לשתות אף מים מחוץ לסוכה או דילמא אף סמוך לביתו מותר לשתות מים מחוץ לסוכה

הנה בהליכות שלמה סוכות פרק ט' ס"ק ח' כתב הנמצא סמוך לסוכתו, נראה לכאורה שיש לו להיכנס לתוכה אף לשתית מים וכדומה כיון שדרך בני אדם שבהמצאם סמוך לביתם אינם שותים חוצה לו אלא נכנסים הביתה.

ובדבר הלכה ס"ק י"ח הסביר דכיון שכן דרך בני אדם בביתם כל ימות השנה, הוא ליה בלל תשבו כעין תדורו, שכל הבא לעשות דבר שהוא רגיל לעשותו תמיד בביתו ולא בחוץ, וגם עכשיו אין סיבה שמונעתו מלעשותו בסוכה, יש לומר דשפיר מתחייב בסוכה מעיקר הדין דתשבו כעין תדורו.

ובזה מיישב את קושיית השער הציון סימן תרל"ט ס"ק כ"ט על הא דקימ"ל ששתיה אינה חייבת בסוכה, דקשה מהא דאמרינן בגמ' סוכה כ"ח ע"מ ב' אוכלים ושותים בסוכה, ולכאורה מבואר שהשתיה גם צריכה להיות בסוכה, ומביא ראיה שלאחר אכילתו בסעודה שדרך לשתות אז, צריך לשתות גם כן בסוכה דנכלל הוא בסעודה, ולפי יסוד הנ"ל אין ראיה דאפשר דהגמ' מייירי מי שנמצא סמוך לסוכתו דיש לו חיוב אף שתייה לשתות בסוכה.

